

SPIS TREŚCI

Słowo wstępne

Wprowadzenie

Elementy bibliografii ogólnej

CZEŚĆ PIERWSZA

TWORZENIE SIĘ FRANCUSKICH TRADYCJI KONSTYTUCYJNYCH (1789-1848)

TYTUŁ I

Tradycja rewolucyjna (1789-1799)

KSIĘGA I

POCZĄTKI NOWOCZESNEGO PRAWA KONSTYTUCYJNEGO (1789 -1792)

Rozdział I

Problem konstytucyjny pod koniec "Ancien Regimu"

§ I. Tradycyjna konstytucja monarchii

A. ABSOLUTYZM, WŁADZA STANOWIENIA PRAW

1. Ustawa, najwyższy akt tworzenia prawa pozytywnego
2. Prawo, akt jednostronny

B. PRAWA FUNDAMENTALNE KRÓLESTWA

1. Zmienna treść
2. Debata o podstawach

§ 2. Nowe idee

A. PROJEKTY POLITYCZNE OŚWIECENIA

1. Poszukiwanie równowagi (Monteskiusz)
2. Model demokratyczny: konieczne podporządkowanie władzy wykonawczej

B. CZY IDEE WYWOŁAŁY REWOLUCJE

1. Myśl reformatorska
2. Od myśli do opinii publicznej

Rozdział II

Nadejście narodu

§ 1. Naród, efemeryczny pomost pomiędzy arystokracją i trzecim stanem

A. OPÓR WOBEC REFORMATORSKIEJ POLITYKI MONARCHII

1. Pierwsza fala opozycji wobec reform została wywołana przez uprzywilejowanych
2. Jednomyślna wrogość wobec reformy Lamoignona

B. KRUCHOŚĆ KONSENSU POMIĘDZY ARYSTOKRACJĄ I TRZECIM STANEM

1. Dwuznaczność idei konstytucji
2. Naród o nieokreślonych konturach

§ 2. Naród, polityczne spełnienie się trzeciego stanu

A. WYBORY DO STANÓW GENERALNYCH

1. Wstępna dyskusja dotycząca formy Stanów Generalnych
2. Warunki konsultacji
3. Zeszyty zażaleń

B. DESTRUKCJA FUNDAMENTÓW POLITYCZNYCH ANCIEN REGIMU

1. Zebranie się Stanów Generalnych (5 maja 1789)
2. Potwierdzenie suwerenności narodowej (17 czerwca)
3. Misja konstytucyjna Zgromadzenia Narodowego (20 czerwca)

Rozdział III

Położenie fundamentów pod nowy porządek polityczny

§ 1. Deklaracja praw człowieka i obywatela

A. OPRACOWANIE DEKLARACJI

B. ZAWARTOŚĆ DEKLARACJI

1. Uświęcenie praw indywidualnych
2. Napięcia pomiędzy prawem naturalnym a prawem pozytywnym
3. Orientacje konstytucyjne

§ 2. Zwrot wrześniowy 1789 roku

A. MODELE WCHODZĄCE W GRĘ

1. Model antyczny
2. Model angielski
3. Model amerykański

B. NATURA NOWEGO USTROJU

1. Jedność ciała ustawodawczego
2. Weto zawieszające

§ 3. Konstytucja z dni 3-14 września 1791 roku

A. SPOSÓB REPREZENTACJI

1. Negacja suwerenności królewskiej
2. Negacja suwerenności ludu

B. PODPORZĄDKOWANIE WŁADZY WYKONAWCZEJ

1. Niestabilny charakter powstałej równowagi
2. Koniec despotyzmu ministerialnego

C. WOLA ZAKOŃCZENIA REWOLUCJI

Rozdział IV

Najważniejsze nurty życia politycznego aż do upadku monarchii

§ 1. Niewystarczające funkcjonowanie zasady elekcji

- A. NIEWIELKIE UCZESTNICTWO W WYBORACH
- B. WYBORCZA PRÓŻNIA POLITYCZNA

§ 2. Rosnące znaczenie klubów i stowarzyszeń ludowych

- A. POSZUKIWANIE JEDNOMYŚLNOŚCI
- B. KRYTYKA SYSTEMU PRZEDSTAWICIELSKIEGO

§ 3. Konflikt pomiędzy królem a ciałem ustawodawczym

Bibliografia

KSIĘGA II

PRÓBY REPUBLIKAŃSKIE (1792 - 1799)

Rozdział I

Republika jakobińska (22 września 1792 - 9 termidora Roku II)

§ I. Utworzenie konwentu

A. OGRANICZENIE POWSZECHNOŚCI GŁOSOWANIA

B. SIŁY POLITYCZNE

§ 2. Ideał demokratyczny

A. KONSTYTUCJONALIZM Z 1793 ROKU

1. Koncepcja suwerenności

2. Konstrukcja władzy

B. PROJEKT ŻYRONDYSTÓW

1. Pionowa organizacja władzy

2. Granice despotyzmu parlamentarnego

3. Niepowodzenie projektu Żyrodystów

C. KONSTYTUCJA GÓRALI (24 CZERWCA 1793)

1. Konstytucja demokratyczna

2. Konstytucja niemożliwa

§ 3. Wymogi ocalenia publicznego w rządach cnoty

A. RZĄD REWOLUCYJNY

1. Narodziny rządu rewolucyjnego
2. Konsolidacja rządu rewolucyjnego

B. TERROR

1. Progresywna radykalizacja terroru (wrzesień 1793 - wiosna 1794)
2. Wielki terror (wiosna 1794 - 9 thermidor Roku II)

Rozdział II

Republika termidoriańska (9 termidora Roku II -18 brumaire'a Roku VIII)

§ I. Termidoriańskie wykorzystanie mechanizmów dyktatury jakobińskiej

A. ZACHOWANIE INSTRUMENTÓW RZĄDU REWOLUCYJNEGO

B. ORTODOKSJA TERMIDORIAŃSKA

1. Walka antyjakobińska
2. Walka antyrojalistyczna

§ 2. Konstytucja z 5 Fructidora Roku III (22 sierpnia 1795)

A. PRACA KONSTYTUCYJNA

B. DZIEŁO KONSTYTUCYJNE

1. Cofanie się demokracji
2. Strach przed dyktaturą
3. Utrzymane podporządkowanie egzekutywy
4. Wola ustanowienia trwałej republiki

§ 3. Dyrektoriat lub porażka Konstytucji Roku III

A. REGUŁY GRY WYBORCZEJ

1. Procedura wyborcza
2. Ograniczenia wolności wyborczej

B. WŁADZA PRZECIW WYBOROM

1. 18 fructidora Roku V (4 września 1797)
2. 22 floreala Roku VI (11 maja 1789)
3. 30 prairiala Roku VII (18 czerwca 1799)
4. Epilog: 18 brumaire Roku VIII (9 listopada 1799)

Bibliografia

TYTUŁ II

Tradycja cesarska (1799 -1814)

KSIĘGA I

KONSTYTUCJA ROKU VIII

Rozdział I

Wyzwanie rzucone demokracji

§ 1. Warunki nabycia obywatelstwa

§ 2. Listy zaufania albo szlachectwa

Rozdział II

Wzmocnienie władzy wykonawczej

§ 1. Rozdrobnienie zgromadzeń

- A. ZGROMADZENIA USTAWODAWCZE
- B. KONSERWATYWNY SENAT

§ 2. Władza konsularna

- A. ILUZORYCZNA KOLEGIALNOŚĆ
- B. ZAKRES KOMPETENCJI KONSULARNYCH
- C. ORGANA POMOCNICZE RZĄDU KONSULARNEGO

- 1. Rada Stanu
- 2. Ministrowie

Rozdział III

Plebiscyt Roku VIII

§ 1. Nowy kontekst

§ 2. Fałszowanie wyników

§ 3. Ku dyktaturze wykonawczej

KSIĘGA II

ROZKWIT WŁADZY JEDNOSTKI

Rozdział I

Warunki przejścia od republiki konsularnej do monarchii imperialnej

§ 1. Od konsulatu do konsulatu dożywotniego

§ 2. Od dożywotniego konsulatu do cesarstwa

Rozdział II

Wzbogacenie bloku konstytucyjnego

§ 1. Iluzja wyborcza

§ 2. Rzeczywistość monokratyczna

A. PERSONALIZACJA EGZEKUTYWY

B. OPANOWANIE SENATU

C. OSŁABIENIE IZB USTAWODAWCZYCH

Bibliografia

TYTUŁ III

Tradycja parlamentarna (1814 -1848)

KSIĘGA I

KWESTIA KONSTYTUCYJNA W LATACH 1814 -1815

Rozdział I

Konstytucja senacka z 6 kwietnia 1814

§ 1. Negacja legitymności monarchicznej

§ 2. Zarys pierwszej syntezy konstytucyjnej

Rozdział II

Karta z 4 czerwca 1814

§ 1. Restauracja suwerenności królewskiej

§ 2. Jedność władzy państwowej

§ 3. Brak parlamentaryzmu

Rozdział III

Akt dodatkowy do konstytucji cesarstwa z 22 kwietnia 1815 r.

§ 1. Ciągłość cesarstwa

§ 2. "Karta ulepszona"

§ 3. Efemeryczna restauracja cesarska

Bibliografia

KSIĘGA II

BUDOWANIE USTROJU PARLAMENTARNEGO (1815 -1848)

Rozdział I

Narodziny ustroju parlamentarnego w czasie drugiej restauracji (1815-1830)

§ I. Polityczne warunki powstania ustroju parlamentarnego

A . SYSTEM WYBORCZY

1. Ograniczoność ciała wyborczego
2. Fluktuacje ustawodawstwa wyborczego

B. EWOLUCJA "PARTII" KU USTROJOWI PARLAMENTARNEMU

§ 2. Mechanizmy prawne ustroju parlamentarnego

A . WPROWADZANIE ODPOWIEDZIALNOŚCI POLITYCZNEJ MINISTRÓW

1. Środki kontroli rządu
2. Charakter kontroli parlamentarnej
3. Formy odpowiedzialności politycznej

B. PRAKTYKA ROZWIĄZYWANIA PARLAMENTU

§ 3. Regres ustroju parlamentarnego a rewolucja 1830 r.

Rozdział II

Rozwój systemu parlamentarnego za czasów monarchii lipcowej

§ I. Problemy prawne fazy przejściowej

A. PROBLEM LEGITYMNOŚCI

B. REWIZJA KARTY

1. Modyfikacje do tekstu z 1814
2. Ciąg dalszy odnowionej karty

§ 2. Praktyka polityczna monarchii lipcowej

- A. ZAANGAŻOWANIE POLITYCZNE KRÓLA
- B. DOMINACJA BURŻUAZJI

1. Brak spójnej większości
2. Odrzucenie reformy wyborczej i parlamentarnej

Bibliografie

CZĘŚĆ DRUGA

KU SYNTEZIE KONSTYTUCYJNEJ (1848 -1879)

TYTUŁ I

Druga republika (1848 -1851)

KSIĘGA I

KONSTYTUCJA Z 1848

Rozdział I

Znaczenie wydarzeń

§ 1. Republika warunkowa z 24 lutego: republika demokratyczna i społeczna

- A. HETEROGENICZNOŚĆ RZĄDU TYMCZASOWEGO
- B. USANKCJONOWANIE WYBORÓW POWSZECHNYCH

1. Warunki wyborcze
2. Obsesja rezultatu

§ 2. Republika oficjalna z 4 maja; powrót do porządku

A. ODRZUCENIE SOCJALIZMU

1. Rewolucyjne dni
2. Orientacja zachowawcza

B. KONCENTRACJA WŁADZY WYKONAWCZEJ

1. System kolegialności
2. Jedność egzekutywy

Rozdział II

Opracowanie konstytucji

§ 1. Prace komisji konstytucyjnej

§ 2. Główne punkty debat

A. STRUKTURA ORGANU USTAWODAWCZEGO

B. SPOSÓB WYBORU PREZYDENTA REPUBLIKI

Rozdział III

Ryzykowna synteza konstytucyjna

§ 1. Tradycja rewolucyjna

A. FUNDAMENTALNE ZASADY KONSTYTUCJI

B. PODPORZĄDKOWANIE EGZEKUTYWY

1. Status Prezydenta Republiki
2. Kompetencje Prezydenta

§ 2. Tradycja parlamentarna

§ 3. Tradycja plebiscytarna

KSIĘGA II

REPUBLIKA NIEMOŻLIWA

Rozdział I

Wybory powszechne przeciwko republice

§ 1. Wybory prezydenckie (10 grudnia 1848)

§ 2. Wybory do zgromadzenia ustawodawczego (13 maja 1849)

Rozdział II

Prezydent przeciw zgromadzeniu

§ 1. Niepowodzenie próby rewizji

§ 2. Próba sił

A. IZOLACJA ZGROMADZENIA

1. Odmowa uchylecia ustawy wyborczej z 31 maja 1850

2. Niepowodzenie propozycji kwestorów

B. ZAMACH STANU Z 2 GRUDNIA 1851 ROKU

Bibliografia

TYTUŁ II

Drugie cesarstwo (1852 -1870)

KSIĘGA I

DEMOKRACJA AUTORYTARNA (1852 -1860)

Rozdział I

Koncentracja władzy

§ I. Konstytucja z 14 stycznia 1852

A. CZĘŚĆ NAJWAŻNIEJSZA: GŁOWA PAŃSTWA

B. PODPORZĄDKOWANIE INNYCH ORGANÓW PAŃSTWA

1. Dzieła Prezydenta
2. Ciało Ustawodawcze

§ 2. Przywrócenie cesarstwa

Rozdział II

Opanowanie wyborów

§ 1. Reguły gry wyborczej

§ 2. Niedomogi "dyryżyzmu" wyborczego

KSIĘGA II

STOPNIOWY POWRÓT DO PARLAMENTARYZMU (1860 -1870)

Rozdział I

Istota ewolucji

§ 1 Inicjatywa cesarska

§ 2. Znaczenie sytuacji zewnętrznej

§ 3. Obudzenie się życia politycznego

A. ROZWÓJ OPOZYCJI

B. NOWA KONFIGURACJA WIĘKSZOŚCI

Rozdział II

Konstytucyjne etapy rozwoju parlamentarnego

§ 1. Niezdecydowana liberalizacja (1860-1868)

A. PRZYWRÓCENIE KONTROLI PARLAMENTARNEJ

1. Przywrócenie dialogu między egzekutywą a legislatywą
2. Środki kontroli parlamentarnej

B. PRZYWRÓCENIE KONTAKTU MIĘDZY IZBAMI A OPINIĄ

C. UPORZĄDKOWANIE FUNKCJI USTAWODAWCZEJ

1. Rozszerzenie uprawnień do dyskusji Ciała Ustawodawczego
2. "Weto zawieszające" Senatu

§ 2. Konieczna liberalizacja (1869 -1870)

A. PIERWSZA PRZERÓBKA KONSTYTUCYJNA NA DUŻĄ SKALĘ: SENATUS-CONSULTUS Z 8 WRZEŚNIA 1869

1. Wzmocnienie prerogatyw Ciała Ustawodawczego
2. Zmiana roli Senatu
3. Odpowiedzialność ministerialna

B. UKORONOWANIE BUDOWLI: SENATUS-CONSULTUS Z 21 MAJA WPROWADZAJĄCY KONSTYTUCJĘ CESARSTWA

1. Wprowadzenie równej dwuizbowości
2. Oddanie ludowi władzy konstytucyjnej
3. Problem odpowiedzialności

Bibliografia

TYTUŁ III

Nadejście III Republiki (1870 -1879)

KSIĘGA I
W STRONĘ USTAW KONSTYTUCYJNYCH Z 1875

Rozdział I

Obrona narodowa

§ 1. Rząd obrony narodowej

- A. POSPIESZNA ORGANIZACJA
- B. NIETRWAŁA LEGITYMNOŚĆ

§ 2. Wybory do zgromadzenia narodowego

Rozdział II

Od zgromadzenia monarchistycznego do konstytucji republikańskiej

§ 1. Neutralizacja republiki

§ 2. Republika się aklimatyzuje

- A. ORIENTACJA KONSERWATYWNA
- B. ORIENTACJA PARLAMENTARNA

1. Ustawa Riveta (31 sierpnia 1871)
2. Ustawa de Broglie (13 marca 1873)
3. Ustawa o kadencji siedmioletniej (20 listopada 1873)

§ 3. Utrwalenie republiki

KSIĘGA II
KOMPROMIS KONSTYTUCYJNY Z 1875 R

Rozdział I

Konstytucja orleanistyczna

§ 1. Główne mechanizmy

- A. PREZYDENT REPUBLIKI
- B. SENAT

§ 2. Równowaga instytucjonalna

A . RÓWNOWAGA WEWNĘTRZNA

1. Dwuizbowość
2. Dualizm władzy wykonawczej

B. ŚRODKI REGULUJĄCE STOSUNKI POMIĘDZY EGZEKUTYWĄ I LEGISLATYWĄ

1. Prawo rozwiązywania
2. Polityczna odpowiedzialność ministrów

Rozdział II

Łatwa rewizja

EPILOG

REPUBLIKAŃSKIE NACHYLENIE W USTAWACH Z ROKU 1875

Rozdział I

Republika dla republikanów

Rozdział II

Odradzanie się tradycji rewolucyjnej

Bibliografia

CZĘŚĆ TRZECIA

REPUBLIKI PARLAMENTARNE (1879-1958)

TYTUŁ I

Trzecia republika

KSIĘGA I

APOGEUM REPUBLIKANÓW

Rozdział I

Duch republikański

§ 1. Ideologia republikańska

A. POZYTYWIZM I IDEALIZM

B. DZIAŁANIE, PERSWAZJA, EDUKACJA

§ 2. Instytucje republikańskie

A. WYBORY POWSZECHNE

1. Zasada

2. Techniki głosowania

B. SUPREMACJA PARLAMENTARNA

1. Odrzucenie równowagi władz

2. Odrzucenie kontroli konstytucyjności

Rozdział II

Republika w działaniu

§ 1. Reformy republikańskie

A. POLITYKA SZKOLNA I RELIGIJNA

B. WOLNOŚCI PUBLICZNE

C. POLITYKA INSTYTUCJONALNA

§ 2. Kryzysy republikańskie

A . BULANŻYZM

1. Fakty
2. Konsekwencje

B. AFERA DREYFUSA

1. Fakty
2. Polityczne znaczenie afery Dreyfusa

C . REPUBLIKA SKONSOLIDOWANA

1. Przyłączenie się konserwatystów
2. Przyłączenie się socjalistów

KSIĘGA II

KRYZYS SYSTEMU REPUBLIKAŃSKIEGO

Rozdział I

Zmiany życia politycznego

§ I. Przemieszczenie podziałów

A . COFANIE SIĘ PODZIAŁU KOŚCIÓŁ - PAŃSTWO

1. Rząd Waldeck Rousseau
2. Rząd Combesa

B . POJAWIENIE SIĘ NOWYCH PODZIAŁÓW

1. Polityka zagraniczna
2. Polityka ekonomiczna
3. Polityka społeczna

§ 2. Partie polityczne

- A. POCHODZENIE PARTII
- B. UPOWSZECHNIENIE ZJAWISKA ZWOLENNIKÓW

Rozdział II

Dysfunkcjonalność ustroju republikańskiego

§ 1. System partyjny a rząd

- A. MOBILNOŚĆ PARTII POLITYCZNYCH
- B. FUNKCJA RZĄDOWA

1. Niestabilność rządowa
2. Koalicje rządowe

§ 2. Zablokowany system polityczny

- A. ROZKŁAD SYSTEMU REPUBLIKAŃSKIEGO

1. Praktyka ustrojowa
2. Rola partii

- B. NIEMOŻNOŚĆ ZMIAN USTROJOWYCH

1. Reforma Państwa
2. Marginalne przystosowanie

Bibliografia

TYTUŁ II

Czwarta Republika

KSIĘGA I

NIEUDANA MODERNIZACJA

Rozdział I

Odrzucenie Vichy

§ 1. Polityka Vichy

A. PAŃSTWO FRANCUSKIE

1. Rewolucja narodowa
2. Instytucje Państwa Francuskiego

B. KOLABORACJA

1. Polityka kolaboracji
2. Wasalizacja reżimu

§ 2. Ruch oporu

A. NIEZGODNY RUCH OPORU

1. Zewnętrzny ruch oporu
2. Wewnętrzny ruch oporu

B. UNIFIKACJA RUCHU OPORU

Rozdział II

Ciągłość parlamentaryzmu republikańskiego

§ 1. Transformacja republikańska

A. PORZĄDEK REPUBLIKAŃSKI

1. Przywrócenie porządku państwowego
2. Kontrola oczyszczania

B. POWRÓT DO ŻYCIA POLITYCZNEGO

1. Demokratyzacja instytucji politycznych
2. Odnowa partii politycznych

§ 2. Odbudowa republikańska

A. KONSTYTUCYJNA NIEPEWNOŚĆ

1. Koncepcje nie do pogodzenia
2. Porażka próby wzmocnienia egzekutywy
3. Blokada rekonstrukcji instytucjonalnej

B. KONSTYTUCJA IV REPUBLIKI

1. Równowaga polityczna
2. Przywrócenie równowagi konstytucyjnej

KSIĘGA II

SYSTEM POLITYCZNY IV REPUBLIKI

Rozdział I

Rekompozycja systemu republikańskiego

§ 1. System partii

A . TRÓJPARTYJNOŚĆ

1. Wykluczenie gaullizmu
2. Podzielony sojusz

B . TRZECIA SIŁA

1. Podstawy trzeciej siły
2. Wykluczenie komunistów
3. Powrót radykałów

§ 2. Dokończenie systemu republikańskiego

A. REFORMA WYBORCZA

B. PARTIE POLITYCZNE

1. Słabość partii
2. Podziały

C. PODPORZĄDKOWANIE RZĄDÓW

Rozdział II

System republikański chyli się ku upadkowi

§ 1. Adaptacje

A . ADAPTACJE INSTYTUCJONALNE

1. Władza administracyjna
2. Ponowne przyznawanie kompetencji

B. ADAPTACJA PRZEZ LUDZI

1. Vincent Auriol
2. Pierre Mendes-France

§ 2. Kres republiki parlamentarnej

A. DEGRADACJA SYSTEMU

1. Grupy nacisku
2. Wybory z 2 stycznia 1956

B. KRYZYS ALGIERSKI

1. Niemoc władzy cywilnej
2. Upadek ustroju

Bibliografia